

XV.

Народен театър

I Развой¹⁾.

Поради изключителните политически условия, театърът въ България се създаде само прѣз втората половина на миналото столѣтие. Ученолюбиви дружества даваха на публиката театрални прѣдставления съ цѣль да просвѣтятъ народната маса, или да събиратъ помощи за читалища и училища. Специални комисии, избрани отъ читалнищнитѣ членове, взимаха грижата за подготовката и поставянето на пиесата. Прѣдставлението се даваше най често въ училището, понѣкога въ нѣкой хотелъ, или въ кжшага на нѣкой гражданинъ; въ 1856 година, когато за втори пѣтъ се даде прѣдставление въ България, то стана въ едно Шуменско кафене; една завѣса отдѣляше единъ жгълъ на залата и служеше като ограда. Актьоритѣ бѣха обикновено ученици; по късно се присѣдиниха къмъ тѣхъ младежи любители, членове на читалището; никоя жена не взимаше участие като актриса, та често мустакати младежи изпълняваха ролята на жени и дѣвойки.

Пиеситѣ бѣха нагодени споредъ вкуса на публиката, диалози съ солени шегии, съ мотиви мѣстни или актуални; тѣ бѣха съставени отъ познатиятъ на времето си драматургъ Д. Войниковъ, или отъ учители.

Публиката бѣше нашарена, неособено вискателна, малко развита, обаче, силно заинтересована отъ игритѣ на пиесата. Ето що пише единъ съврѣменикъ по този поводъ“. Прѣдставлението (въ Шуменъ 1856 година) почнало на 1 часъ по турски; за влизане плащало се по петъ гроша; завесата била платно американъ; присѣтвували всички български граждани, българи, гърци, евреи, а така сжщо и самия каймакаминъ. Имало жени и дѣца. Публиката до толкозъ се трогнала отъ страданията и думитѣ на Геновева въ пещерата, щото плакала съ гласъ“.

Това примитивно начинание не закѣснѣ да закрачи напредъ. Добри Войниковъ, истинския основателъ на театра въ България, образува въ Браила една любителска труппа, ръководена отъ него самия, и за която той съставляваше български пиеси. На прѣдставлението дадено отъ него въ 1866 г. въ Букурещъ присѣтвувалъ и самия Ромънски владѣтель. Веднага по негово подражание въ България се състави сжщо професионална труппа, но тя бѣше подложена на всѣкакви притѣснения

¹⁾ Вижъ статитѣ на Н. Атанасовъ и Т. Атанасовъ.